

GİRİŞİMCİ OLMA YOLUNDA KADIN GİRİŞİMCİLERİ ANLAMAK: KADINLAR NE İSTER?*

Öznur BOZKURT† Füsun YAŞAR‡

Öz

Girişimciliğin cinsiyeti olur mu tartışmaları günümüzde hala sürüp gitmektedir. Kadınların yaşadıkları sorunlara dikkat çekmek adına girişimcilğe cinsiyet kavramının eklendiği ise sıkça vurgulanmaktadır. Bu çalışmada, kadın girişimciliğine bir kez daha dikkat çekmek ve kadınların girişimsel faaliyete başlama güdüleri, girişimcilik faaliyetine başlarken ve onu sürdürürken yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara çözüm bulma yöntemleri, gelecek planları ve ilgili kişi ve kurumlardan beklentileri incelemektir. Bu kapsamda farklı iş kollarında faaliyet gösteren kadın girişimcilerden toplanan veriler ile gerek kadın girişimcilere gerekse kadın girişimciliğini desteklemek adına faaliyet gösteren kurumlara çeşitli öneriler sunulmak amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanılacağı araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır. Betimsel analiz tekniği ile veriler ilgili literatür taramasından faydalanılarak araştırmacı tarafından belirlenen boyutlar altında incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, kadın girişimcilerin özgür çalışma ve aile ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile iş kurdukları ve bunu yaparken de ticari krediler yerine kişisel tasarruf ve aile desteğine başvurdukları görülmüştür. Kadın girişimcilerin istekleri ise, destek miktarlarının ve bu desteğe erişim olanaklarının artırılması, vergi indirimleri, eğitim imkanları verilmesi(iş kurma ve yönetme ile ilgili), yurt dışı etkinliklere katılım desteğinin artırılması ve çocuk bakımı konudaki desteklerin yaygınlaştırılmasıdır.

Anahtar Kelime: Girişimcilik, Kadın, Kadın Girişimciliği, Girişimcilik Güdüsü, Düzce.

Jel Kodları: M10, M13, L26.

UNDERSTANDING WOMEN ENTREPRENEURS ON THE WAY TO BE ENTREPRENEUR: WHAT WOMEN WANT?

Abstract

The debate about the gender of entrepreneurship is still going on today. It is frequently emphasized that the concept of gender is added to entrepreneurship in order to draw attention to the problems women experience. This study examines women's entrepreneurship once more and to examine women's motivation for initiating, the problems they have experienced in starting and sustaining entrepreneurial activity and the ways in which these problems are resolved, future plans and expectations from related persons and institutions. Within this scope, it was aimed to present various suggestions to women entrepreneurs and to institutions that support women entrepreneurship by collecting data collected from women entrepreneurs operating in different business lines. A semi-structured interview technique and data were collected in the qualitative research method. Descriptive analysis technique and data were examined under the dimensions determined by the researcher using the related literature review. Research shows that female entrepreneurs have established business with the goal of meeting free work and family needs, and have applied for personal savings and family support instead of commercial loans. The wishes of female entrepreneurs are to increase the amount of support and access to this support, to give tax reductions, to provide educational opportunities (related to establishing and managing the business), to increase participation support for foreign activities and to expand the childcare-related supports.

Keywords: Entrepreneurship, Woman, Woman Entrepreneurship, Entrepreneurial Motivation, Duzce.

* Bu çalışma Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Destek Programı kapsamında desteklenmiştir. Proje Numarası: 2017.08.03.559 ve III. Uluslararası girişimcilik, istihdam ve kariyer kongresi 12-15 Ekim 2017 Muğla / Türkiye' de sözlü bildiri olarak sunulup özet metni kongre kitabında yer almıştır.

† Doç.Dr., Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi, oznurbozkurt@duzce.edu.tr

‡ Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü fusunyasar@duzce.edu.tr

GİRİŞ

Ülkelerin gelişmiş olarak kabul edilmesinde en önemli faktör söz konusu ülkedeki ekonomik ve sosyal hayata kadınların erkeklerle eşit oranda katılmalarıdır. Ayrıca ülkedeki refahın düzeyinden kendi paylarına düşeni ne oranda aldıkları ile ilgilidir. Kadın girişimciliği açısından ülkemizde özellikle 1990 sonrası ve 2000’li yıllarda toplumsal, ekonomik ve siyasal gerekçeler ile küçük girişimciliğin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, kadınların girişimci özelliklerinin ortaya çıkarılması ve desteklenmesi zaman içinde yoğunluk kazanmıştır (Demir, 2015: 16). 2000’li yılların başından günümüze ülkemizdeki kadınların işgücüne katılım oranlarını ele alan TÜİK verilerine göre 2000’de %26,6, 2005’te %23,3, 2010’da %27,6, 2012’de %29,5, 2013’te %31,9 ve günümüze gelindiğinde 2015 yılı kadın işgücüne katılım oranı %32,1, 2016’da ise %32,7 gibi bir seyir izlemiştir. Son 16 yıl ele alındığında kadın istihdam oranlarında istikrarlı bir artış söz konusudur.

Goyal ve Parkash’a (2011) göre kadınların girişimciliğe yönelmelerinin temelinde kendini gerçekleştirme ve finansal açıdan sağlayacağı özgürlükle kendisinin ve ailesinin yaşam standartlarını yükseltme isteği yatmaktadır. Goyal ve Parkash bu yönelişin temelindeki nedenleri şu şekilde sıralamışlardır: Toplum içinde belli bir statüye, eğitilmiş ve belli bir vasa sahip olma isteği, çevresindekilere örnek olma, aileye maddi açıdan destek olma, çevresinden veya aileden duyduğu başarılı girişimcilik hikayeleri, değişen, gelişen koşullar karşısında yenilikçi ve ilgi gören fikirlere sahip olma ve çocuklarına iyi bir gelecek yaratabilme isteği kadınların girişimciliği tercih etmelerindeki nedenlerdendir (Goyal ve Parkash, 2011: 197). Dünya genelinde ve ülkemizde girişimciliğe dolayısıyla da kadın girişimciliğine verilen önem her geçen gün artmaktadır. Ancak değişen ve gelişen dünya düzeninde zaman içinde kadının girişimci ruhunu ortaya çıkarma ve hayallerini gerçekleştirme isteği doğrultusunda kadını destekleyen ve bu faaliyetlere teşvik eden ve söz konusu faaliyete ilişkin sorun ve engelleri ortadan kaldırmaya yönelik politikalar geliştiren, uygulayan kurum ve kuruluşların ortaya çıkması kadının toplumdaki yerinin önem kazanmasını, saygınlığının artmasını ve fikirlerinin değer görmesini sağlamıştır. Kısacası Coughlin ve Thomas’ın da (2002) belirttiği gibi geleneksel ekonomik ortamdan uzaklaşarak görünüşte imkansız olan işlerin üstesinden gelebilme cesaretini sergileyen, kadın girişimcilerin sayısı gün geçtikçe artış göstermekte bu da ülkenin gelişmişlik düzeyini olumlu yönde etkilemektedir (Coughlin ve Thomas, 2002: 3).

Bu çalışmada, Düzce ilinde farklı alanlarda faaliyet gösteren kadın girişimcilerin girişimciliğe başlama güduları, girişimcilik yolunda destek sağlayacak kurum ve kuruluşlardan istekleri, geleceğe yönelik beklentileri ve girişimci olmanın kendilerine kazandırdığı sosyal ve ekonomik değer ne olduğu araştırılmıştır.

1. KADIN GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI VE KADINLARIN GİRİŞİMCİLİK FAALİYETİNE BAŞLAMA NEDENLERİ

Dhillon’a (1993) göre piyasa ekonomisi içerisinde kendine ait bir işi olan, yalnız başına çalışan veya yanında işçi çalıştıran, mal ya da hizmet üretip satışa sunan, kredi sağlayabileceği kaynakları araştırarak, iş ile ilgili beklenmedik sorunları çözüme kavuşturan, meydana gelebilecek yeni şartlara uyum sağlayabilen ve alanında deneyim sahibi olmaya gayret eden kadın, girişimci kadındır (Yağcı ve Bener, 2005: 86). Kadın girişimci, mevcut piyasa ekonomisinde riskleri üstlenerek, doğrudan pazara yönelik, nakde çevrilebilen, mal ve hizmet

üretim satışa sunan, kendi işinin sahibi olup, vergi kaydı, TESK'e (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Birlikleri ve Odalarına) ya da TOBB'a bağlı odalara (Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları) üyeliği bulunan ve Sosyal Güvenlik Kurumlarından birinin çatısı altında çalışan veya yanında başka kişileri çalıştıran kadın, kadın girişimci olarak tanımlanmaktadır(Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 35). Kadın girişimciler, hassas bir ekonomik yapıya sahip ülkemiz koşullarında ekonominin canlandırılmasında, çalışan sayısında meydana gelecek artışta ve küresel ölçekte faaliyetine devam eden işletmelerin kurulmasında sağlayacakları ciddi katkılar dolayısıyla önem arz etmektedir(Soysal, 2010b: 73).

Kadınların ilgi alanları ile ilgili kendi işlerinde bağımsız olarak başarı elde etme güdüsü girişimde bulunmak için ilk üç sırada gelmekteyken bunu mali yaptırımlar, rahat yaşam standardı, bir iş ile uğraşma isteği, rahat ikili bir rol, yatırım ve iş olanağı yaratma isteği takip etmektedir(Dhillon, 1993; Aktaran: Arıkan, 2004: 285). kadınları girişimci olmaya teşvik eden diğer sebepler arasında; aileden miras yoluyla iş yerinin ya da işletmenin kalmış olması, aile geçiminin sağlanmasında yaşanan ekonomik sıkıntıların kadını çalışma hayatına itmesi, istihdam alanı içinde kadınların maaşlı çalışma imkanlarının azlığı ve alternatif bulunmayışı, toplumda alışlagelmiş önyargılar nedeniyle kimi iş alanlarında kadınlara yer verilmemesi ve kadının yerinin evi olduğu düşüncesi kadını evde kendi imkanları dahilinde yapılan girişimciliğe itmiştir(Tekin, 2005a: 318-319).

2. KADIN GİRİŞİMCİLERİN YAŞADIĞI SORUNLAR

Ülkemizde ki kadın girişimciler, işlerini kurma aşamasında, kurduktan sonraki aşamada ve bu süreçte gelişen mevcut problemlerle karşılaşmaktadırlar. Söz konusu aşamalardaki problemler aşağıdaki gibi özetlenebilir(Çelebi, 1997: 39-40).

2.1. İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Problemler

İşe uygun yer bulma ve kiralama, geleneksel yapının hakim olduğu çevrenin iş kadınına yadırgaması, işin acemisi olma, tek başına sorumluluk üstlenme ve organize etmede sıkıntı yaşama, gerekli sermayeyi bulmada zorluk çekme, resmi kurum ve kuruluşlarla olan ilişkiler, gerekli mal ve teçhizat temininde zorluk yaşamak olarak sıralanabilir.

2.2. İş Kurulduktan Sonra Karşılaşılan Problemler

Yeteri kadar müşteri çekememe, beklenen geliri sağlayamama, deneyimsizlik, müşteri ilişkilerinde başarısız olma, yetersiz bütçe nedeniyle ödemeleri gerçekleştiremememe, personel bulmada sıkıntı çekme, cinsiyet konusundaki önyargılar nedeniyle kendini kabullendirmede zorluk yaşama, iş alanında mevcut piyasada devamlılığı sağlayamama bu problemler arasında yer almaktadır.

2.3. Mevcut Problemler

Resmi kurum ve kuruluşlarla olan ilişkiler, nitelikli eleman temininde güçlük, enflasyon, ucuz ve kaliteli hammadde ve mal bulmada zorluk yaşama, müşteri sayısının az oluşu mevcut problemler arasında yer almaktadır.

Kadın girişimciler, bir yandan iş hayatındaki sorunlar diğer yandan iş hayatı nedeniyle cinsiyete yüklenen (aile, çocuk, ev işleri vs.) sorumluluklarda meydana gelen aksaklıklar dolayısıyla zor şartlarda amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Tüm bu zorluklara rağmen girişimcilik toplum tarafından ikinci plana atılan kadına kendini gerçekleştirme ve

saygınlık kazanma imkanı sağlamaktadır(Soysal,2010b: 92). Geleneksel düşünce yapısına sahip toplum tarafından kadınların girişimcilik ile ilgili projelerinin toplumsal cinsiyet kapsamının anlaşılmamış olması kadınların söz konusu girişimcilik faaliyetlerini sürdürmelerinde büyük bir engel olarak ortaya çıkmaktadır(Sallan Gül ve Altındal, 2016: 1370). Cinsiyet temelli pek çok sorun kadın girişimciliğinin ilerlemesi önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Bahsi geçen sorunlar ve çözüm yollarına ilişkin alternatif yollar aşağıda yer almaktadır.

3. KADIN GİRİŞİMCİ VE ERKEK GİRİŞİMCİ ARASINDAKİ

Erkeklerin egemen olduğu toplumsal yapı itibariyle gerek iş yaşamında gerekse sosyal yaşamda büyük zorluklarla karşılaşan kadının girişimci statüsünde iş hayatına dahil olması da bir takım problemleri beraberinde getirmiştir. Ancak tüm bu zorluklara rağmen kadınlar, girişimcilik konusunda erkeklerden farklı olarak sahip oldukları tecrübe ve bilgiler ışığında erkeklere oranla iş yaşamında daha başarılı olduklarını kanıtlamışlardır(Tamer, 2013:655). Hisrich ve Peters'in (2002) oluşturduğu ve kişilik özellikleri itibariyle kadın ve erkek girişimci karşılaştırmasını konu alan aşağıdaki tabloda çok sayıda benzer hususun yanı sıra farklılıklarda dikkatten kaçmamaktadır.

Tablo 1: Kadın ve Erkek Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

NİTELİKLER	GİRİŞİMCİ ERKEKLER	GİRİŞİMCİ KADINLAR
Güdüleyici Etken	İş ile ilgili hakimiyeti kendinde buldurması, kişisel özgürlüğe sahip olması ve yaptığı işlerde başarı elde etmesinin sağladığı iş tatmini.	Özgür ve kendi fikir ve kararları doğrultusunda başarı odaklı hedefini gerçekleştirmiş olmanın sağladığı motivasyon.
Harekete Geçiren Faktör	İcra edilen işe karşı duyulan memnuniyetsizlik nedeniyle aynı anda yeni iş arayışına girme ya da mevcut işi terk etme, planlarını gerçekleştirme isteği.	İcra edilen işin beklentiyi karşılayamamasından kaynaklı söz konusu alandaki fırsatları fark edip, değerlendirme isteği.
Fon Kaynakları	Banka mevduatları, kişinin kendi tasarrufu dahilinde yaptığı birikimler, yakın çevreden temin edilen borçlar ve yatırımcılardır.	Şahsi borçlar ve kişinin kendi tasarrufu dahilinde yaptığı birikimlerdir.
Mesleki Tecrübe	Farklı çalışma alanlarında veya çalıştığı alanda ünlü bir uzman ya da büyük başarılarla imza atmış bir şahıs olmak.	Hizmet sektörü ya da diğer iş alanlarında orta düzeyde yönetici olarak iş tecrübesine sahip olmak.
Kişisel Nitelikler	Hedef odaklı, kendine güveni üst düzeyde olan, ikna kabiliyeti gelişmiş, bağımsız hareket edebilen kendi kendinin patronu olan, yenilikçi hırslı ve kararlı olmak.	Hedef odaklı, hoşgörülü, kendine güveni orta düzeyde olan, hırslı, kararlı, gerçekçi, esnek olmak ve ekonomik-sosyal çevre ile iletişim kurabilmek.
Otobiyografi	25-35 yaş aralığında girişimde bulunarak iş yeri açmış olması, babasının her hangi bir alanda serbest mesleğinin olması, hanenin ilk çocuğu ve yüksekokul mezunu olmak.	35-45 yaş aralığında girişimde bulunarak iş yeri açmış olması, babasının her hangi bir alanda serbest mesleğinin olması, hanenin ilk çocuğu ve yüksekokul mezunu olmak.
Destekçi Ekipler	İş çevresinden arkadaşlar, alanında uzman şahıslar (muhasibeciler, avukatlar) ve iş alanındaki ortaklar ve eşten oluşur.	Alanında uzman kadın çalışma grupları, yakın arkadaş çevresi, eş ve aileden oluşmaktadır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 66 Mart - Nisan 2018

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Girişim Çeşidi	Yapı işleri (inşaat) veya imalat sektörüdür.	Halkla ilişkiler, hizmet, eğitim ve danışmanlıktır
----------------	--	--

Kaynak: Hisrich ve Peters(2002); Aktaran: Güney, 2008: 242-243.

Kadın ve erkek girişimciler kişilik özellikleri itibariyle benzerlik gösteriyor olsalar da; güdüleyici etken, mesleki tecrübe ve iş konusundaki yetenekleri yönünden farklılıklar göstermektedirler. Söz konusu farklılıklar genellikle iş yerinin kuruluş sürecindeki problemlerin nitelikleri, fon kaynakları ve destek ekipleri gibi işlemler açısından daha belirgindir(Gürol, 2000: 230). Bununla beraber cinsiyet odaklı gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında kadın girişimcilerin başarı hırısı, riske girebilme, iletişim yeteneği, farkındalık, fırsatları kaçırmama, yenilikçi düşünce yapısı, liderlik ve kararlı olma mevzularında erkekler ile aynı fikre sahip oldukları fakat belirsizliğe hoşgörü ile yaklaşma, kendine güven, iç kontrol ve bağımsız hareket edebilme konularında fikir ayrılığına düştükleri tespit edilmiştir(Uluköy ve Demireli, 2014: 53). Demartino ve Barbato'ya (2003) göre ise kadınlar, aile ve iş hayatını dengede tutma amaçlı girişimciliğe atılırken; erkeklerin girişimciliğe yönelme nedenleri ekonomik faktörlerdir(Kayalar ve Ömürbek, 2007: 188). Kadın ve erkek girişimci arasındaki farklılıkları ele alan bir diğer araştırmacı Ronstandt'a göre ise kadın girişimciler, erkeklere kıyasla icra edeceği işin getirisinden ziyade yaşam tarzına daha çok dikkat ederler, kadınlar toplumsal olumsuzluklar nedeniyle alışlagelmiş işlerin yapıldığı küçük iş alanlarında iş yeri açmaktadırlar. Bununla beraber kadınların işlerini kurmadan önce yapacakları iş ile ilgili erkeklere oranla daha fazla tecrübe edinmekle beraber işlerini kurduktan sonra yaptıkları işe erkeklere nazaran daha az zaman harcamaktadırlar (Çelebi, 1997: 21).

Kadınların iş gücüne katılımı son yıllarda artmakla birlikte hala yeterli seviyede değildir. TÜİK' in 2016 verilerine göre 2015 yılında kadın istihdam oranının en yüksek olduğu ülke %74 ile İsveç iken en düşük olduğu ülke %42,5 ile Yunanistan oldu. Avrupa Birliği üye ülkelerinin (28 ülke) ortalama kadın istihdam oranı ise %60,4 oldu. Türkiye' de ise bu oran %27 olarak gerçekleşmiştir. Girişimcilik Raporu verilerine göre, kadın girişimci sayısı 2012 yılında % 7,5 iken, 2015 yılında % 8 olmuştur.(www.tuik.gov.tr:2016). Çok düşük bir artış gerçekleşmiştir.İstihdam oranlarının ve eğitilmiş kadın oranlarının artırılması ile kadın girişimci sayısındaki artışında paralel seyretmesi beklenir. Avrupa'da, nüfusun % 52'si kadın olmasına rağmen; kendi işletmesinde çalışanların % 34,4'ü ve start-up girişimcilerin % 30'u kadındır. Bu nedenle, kadın girişimciliği geliştirilmesi gereken bir konudur. COSME Programı, kadınları cesaretlendirmek ve kendi işletmelerini kurarak hem aile ekonomilerine, hem de ülke ekonomilerine katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla kadın girişimcilere özel önem atfetmektedir. Bu amaçla kadın girişimcilere yönelik iki ağ geliştirilmektedir:WES Network'ü 31 ülkeden (AB-28, İzlanda, Norveç ve Türkiye) ulusal ve bölgesel düzeyde kadın girişimcilerin desteklenmesi ve teşvik edilmesinden sorumludur. Kadın Girişimciler için Mentörler Ağı Kadın girişimcilere işlerini kurma, büyütme ve yönetim aşamalarında erken safhalarda (işletmenin iki ve dördüncü yılları arasında) destek ve yönlendirme hizmeti sunmaktadır. Türkiye de bu ağda yer almaktadır. Son yıllarda kadın girişimciliğini artırmak için KOSGEB destek oranlarında kadınlara pozitif ayrımcılık sunmaya başlamıştır. Erkeklerden daha yüksek orandaki desteklerini kadınlara sunmaktadır. Kadınlar sunulan imkanlar erkekler ile kıyaslandığında %20 ve üstü oranda daha yüksek destekler sunmaktadır. Hibe ve faizsiz kredi destekleri ile kadın girişimcilerin iş fikirlerini hayata geçirmelerini sağlamaktadır. Bunun dışında çeşitli fuarlara katılım desteği, inovasyon desteği, büyüme desteği, danışmanlık hizmetleri desteği gibi çeşitli alanlarda kadın girişimciliğin gelişimi için destek sunmaktadır(kosgeb.gov.tr).

4. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırma, kadın girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önce ve başladıktan sonraki süreçte yetkili kişi ve kuruluşlardan istek ve beklentilerini ortaya çıkarmak üzere kurgulanmıştır. Kadın girişimciliğin bir kez daha vurgulanacağı bu çalışmada kadınların girişimleri ile ilgili gelecek beklentileri de ortaya çıkarılacaktır. Araştırmada kadın girişimcilerin temel demografik özellikleri belirlenecek ve kadın girişimcilerin yaşadıkları sorunlar da ayrıca ele alınacaktır. Bu çalışma ile girişimcilikte cinsiyet faktörü ele alınacak ve kadınların yaşadıkları cinsiyete dayalı özel sorunların varlığı tartışılacaktır. Kadınların girişimci olma güdeleri ve girişimcilik faaliyetinin kendilerine kazandırdığı sosyal ve ekonomik değerler incelenecektir.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve veriler yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmıştır. Mülakat esnasında girişimcilere yöneltilecek sorular araştırmacı tarafından literatüre dayalı olarak ve araştırma kapsamında cevap aranan temel probleme dayalı olarak oluşturulmuş ve akabinde alanında uzman 4 akademisyenin görüşüne sunulmuş son şeklini almıştır. Her bir katılımcı ile farklı günlerde yaklaşık iki saatlik bir görüşme yapılmıştır ve ses kayıt cihazı ile görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Araştırma sonuçları benzer çalışmaların sonuçları ile karşılaştırılarak benzerlik ve tutarlılıkları belirlenmiş ayrıca katılımcıların ifadeleri kendilerine teyit ettirilerek verilerin güvenilirliği sağlanmıştır. Geçerliliği sağlamak adına ayrıca verilen cevapların birbiri ile örtüşüp örtüşmediğini kontrol etmeye yarayacak benzer içerikte sorular mülakat sürecinde katılımcılara sorulmuştur. Yine geçerliliği sağlamak için örneklem seçilirken sektör bazında farklı alanlarda çalışan kadın girişimcilere yönelerek örneklem çeşitlemesi yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2012-2016 yılları arasında Düzce il merkezinde, KOSGEB desteği (Yeni Girişimci Desteği) alarak iş yeri açmış 178 kadın girişimci oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan 178 kadın girişimci arasından Düzce KOSGEB il müdürlüğünün yönlendirmesi ve araştırmacının kararı doğrultusunda söz konusu araştırma problemine cevap bulacağına inanılan 10 kadın girişimci kasti örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın veri analizi sürecinde betimsel analiz kullanılmıştır.

6. BULGULAR

Bu bilgilerin dışında, araştırmaya katılan kadın girişimciler genel olarak ortalama 1 yıldır faaliyette bulunmaktadır. Katılımcıların hemen hemen yarısının açtıkları iş yerlerinin hukuki statüsü basit usul iken, diğer yarısı şahıs şirketi olarak kurulmuştur. Katılımcıların yarısına yakını giyim üzerine faaliyet gösterirken, iki girişimci yeme ve içme üzerine; iki girişimci el sanatları üzerine; bir girişimci güzellik salonu ve bir girişimci ise saç tasarımı üzerine faaliyet göstermektedir. İşletmelerin aylık gelir-gider durumuna ilişkin katılımcıların hemen hemen yarısı aylık gelirlerinin giderlerine eşit olduğunu açıklarken, diğer yarıya yakın katılımcı işletmelerinin aylık gelirlerinin giderlerinden fazla olduğunu belirtmişlerdir. İki girişimci ise ise aylık giderlerinin gelirlerinden fazla olduğunu açıklamışlardır.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Yaş	Medeni Durum	Çocuk Sayısı	Eğitim Durumu/Bölüm	Örnek Girişimci
1. Katılımcı	40	Bekar	2	Lise	Yok
2. Katılımcı	44	Bekar	2	Lise	Yok
3. Katılımcı	38	Bekar	3	Lise	Arkadaş Çevresi
4. Katılımcı	64	Evli	2	Önlisans	Yok
5. Katılımcı	25	Bekar	-	Lise	Yok
6. Katılımcı	24	Evli	-	İşletme Fakültesi	Arkadaş Çevresi
7. Katılımcı	28	Evli	2	Lise	Yok
8. Katılımcı	45	Evli	2	Lise	Yok
9. Katılımcı	36	Evli	2	Lise	Yok
10. Katılımcı	23	Evli	1	Güzel Sanatlar Fakült.	Yok

6.1. Kadın Girişimcilerin İş Kurma Yolundaki Güdülleri

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin girişimcilik faaliyetlerinde bulunma nedenleri incelendiğinde, katılımcıların tamamı ekonomik bağımsızlığını sağlamak, bağımsız çalışma isteği, mesleğini icra etme ve sevdiği işi yapma fikrini vurgulamışlardır. Katılımcıların çoğunluğu, iş yerini açarken sosyal ilişkileri geliştirmenin ve çevre edinmenin temel amaç olmadığını ikinci planda yer aldığını ve iş yerini kurduktan sonra faaliyet esnasında kendiliğinden geliştiğini vurgulamıştır. Sosyal ilişki geliştirme amacı ile girişimciliğe başlayan iki kadın girişimcinin ifadesi şu şekildedir. Katılımcı 1, “Boşanma kararı alıp eşimden ayrıldıktan sonraki süreçte çocuklarımdan birini üniversiteye gönderince yalnız kaldım ve o süreçte herhangi bir işte çalışmıyor oluşum diğer çocuğumun da gün içinde okulda olması beni bunalıma sürükledi bu durumdan kurtulmak için dışarı açılmam, sosyal ilişkilerimi geliştirip çevre edinmem gerekiyordu ki bunu gerçekleştirmek için en büyük alternatifim kendi işimi kurmaktı öyle de yaptım bu durum bana kendimi iyi hissettirdi, sosyalleştim ve işim sayesinde yeni çevreler edindim.” İfadelerinde bulunmuştur. Bu konu ile ilgili Katılımcı 9 ise daha önce çalıştığı iş yerinde dört duvar arasında ofiste tek başına çalıştığını ve bu durumun sosyal kişiliği nedeniyle kendisine uymadığını fark edip, sosyal ilişkilerini geliştireceği ve çevre edinebileceği kendi iş yerini kurma fikrini oluşturduğunu dile getirmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu aile ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla iş yerlerini kurduklarını dile getirmişlerdir. Katılımcı 2, 5 ve 8 girişimcilik faaliyetlerine aile ve yakın çevrenin teşviki ile başladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcı 6 ve 9, işsiz kaldıkları ya da işten çıkarıldıkları için girişimcilik faaliyetine yöneldiklerini vurgularken, Katılımcı 7 ve 10 ise faaliyette buldukları iş kolunda Düzce ili piyasasında açık olduğu düşüncesi ile söz konusu iş kolu üzerine girişimcilik faaliyetinde bulduklarını dile getirmişlerdir. Katılımcı 2, 3 ve 6 kendini gerçekleştirme isteği ile girişimcilik faaliyetinde bulduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı 6 ise, çevresinde kendisine yapamaz gözüyle bakanlara karşı başarabileceğini toplumda vasıfsız değil belli bir yere sahip olabileceğini göstermek amacıyla iş yerini açtığını vurgulamıştır.

6.2. Girişimci Olmanın Kadın Girişimcilere Kazandırdıkları

Bu başlık altında KOSGEB desteği ile iş yeri kurmuş kadın girişimcilerin işlerini kurduktan sonra girişimci olarak işlerini yapmanın kendilerine kazandırdıklarına (toplumda saygınlık kazanmak, kadına karşı önyargılı bakış açısını değiştirmiş olmak, sosyal ilişkileri geliştirmiş

olmak, özgüven kazanıp kendini gerçekleştirmiş olmak, ekonomik bağımsızlık kazanmak, çocuklara iyi bir gelecek sunabilmek vs.) dair bulgulara değinilmektedir.

Tablo 3: Girişimci Olmanın Kadın Girişimcilere Kazandırdıkları

1. Katılımcı	Özgüven, saygınlık, sosyal ilişkilerin gelişmesi, yeni çevre edinmek, hayallerini gerçekleştirmiş olmak, çocuklarına iyi bir gelecek sunmak. (Girişimciliği öneriyorum)
2. Katılımcı	Bağımsız çalışmak, ekonomik özgürlük kazanmak, özgüven ve güç. (Girişimciliği öneriyorum)
3. Katılımcı	Sevdiği işi yapmak, özgüven, belli bir statüye sahip olmak, saygınlık, sosyal ilişkilerin gelişmesi. (Girişimciliği öneriyorum)
4. Katılımcı	Sosyal ilişkilerin gelişmesi, özgüven, sevdiği işi yapmak. (Girişimciliği öneriyorum)
5. Katılımcı	Saygınlık, belli bir statüye sahip olmak, bağımsız çalışmak, ekonomik özgürlük kazanmak, sosyal ilişkilerin gelişmesi. (Girişimciliği öneriyorum)
6. Katılımcı	Sosyal ilişkilerin gelişmesi, yeni çevre, özgüven, bağımsız çalışmak, ekonomik özgürlük kazanmak, hayallerini gerçekleştirmiş olmak. (Girişimciliği öneriyorum)
7. Katılımcı	Sosyal ilişkilerin gelişmesi, belli bir statüye sahip olmak, yeni çevre, özgüven, bağımsız çalışmak, ekonomik özgürlük kazanmak. (Girişimciliği öneriyorum)
8. Katılımcı	Bağımsız çalışmak, ekonomik özgürlük kazanmak, sosyal ilişkiler, hayallerini gerçekleştirmiş olmak. (Girişimciliği öneriyorum)
9. Katılımcı	Saygınlık, belli bir statüye sahip olmak, bağımsız çalışmak, ekonomik özgürlük kazanmak, özgüven. (Girişimciliği öneriyorum)
10. Katılımcı	Sevdiği işi yapmak, özgüven, belli bir statüye sahip olmak, saygınlık, sosyal ilişkiler. (Girişimciliği öneriyorum)

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin işlerini kurduktan sonra girişimci olarak işlerini yapmanın kendilerine kazandırdıklarına ilişkin bulgular incelendiğinde, Katılımcıların, hayalini kurdukları, bağımsız şekilde sevdikleri işi yapmanın sağladığı ekonomik özgürlük neticesinde toplumda belli bir statüye sahip olma ve itibar görmeyen kendilerine duydukları güveni pekiştirdiğini bir yandan da sosyal ilişkilerini geliştirdiğini ve aile bireylerine iyi bir gelecek sunabileceklerine olan inançlarını arttırdığını dile getirmişler ve tüm bunları kendilerine sağlayan girişimciliği önerdiklerini dile getirmişlerdir.

6.3. Kadın Girişimcilerin İş Yeri Kuruluşu ve Faaliyetleri Esnasında Karşılaştıkları Zorluklar

- Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin iş yeri kuruluşu ve faaliyetleri esnasında karşılaştıkları zorluklar incelendiğinde, katılımcıların tamamı sermaye temininde zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar sermaye teminini, kişisel tasarrufları, aile, eş, akraba desteği ya da ticari kredi desteği ile sağladıklarını ifade etmişlerdir.

- Katılımcıların tamamına yakını kuruluş ve faaliyet esnasında bürokratik işlemleri gerçekleştirirken zorluk yaşadığını bildirmiştir. Katılımcı 2 ve 8 bürokratik işlemler konusunda yaşadığı zorluğun KOSGEB'in desteklediği makine ve teçhizatın çeşitliliğinin azlığından yana olduğunu vurgulamıştır.

- Katılımcı 7, 9 ve 10 ise bürokratik işlemler kapsamında yer alan kurulacak iş yerine ait projeleri hazırlama konusunda yeterli danışmanlık desteğinin olmadığını belirtmiştir.

- Katılımcıların tamamına yakını yüksek iş yeri kiralari nedeniyle zorluk yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

- Katılımcıların yarısından fazlası basmakalıp hükümler nedeniyle sorun yaşadıklarını vurgulamışlardır. Açtıkları iş yerlerinde “başarabilecek miyim?” kaygısına kapıldıklarını

bunda çevrenin cesaretlendirmek yerine sürekli başarılarını sorgulanmalarının da etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

- Bununla beraber bir kısım katılımcı da işleri ile ilgili deneyim eksikliklerinin kendilerine duydukları güveni sarstığı görüşünü belirtmiştir.

- Katılımcıların yarısı aile ve iş hayatı arasında sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Aile içindeki sorumlulukları yerine getiremediklerini, evlerine, eşlerine, çocuklarına hatta kendilerine dahi yeteri kadar vakit ayıramadıklarını dile getirmişlerdir.

- Katılımcıların yarısı işe uygun çalışan bulma konusunda sorun yaşamaktadır. Uygun çalışan bulunsa dahi güven konusunda tereddütlerinin olduğunu ya da ekonomik açıdan bir çalışana karşılayabilecek bütçeye sahip olmadıklarını bu sebeple kısmi zamanlı öğrenci çalıştırma yoluna gittiklerini ifade etmişlerdir.

- Katılımcıların yarısından azı geleneksel toplum baskısı nedeniyle sorun yaşadıklarını vurgulamış ve aile desteği ile bu sorunun üstesinden geldiklerini vurgulamışlardır.

- Katılımcıların az karşılaştıkları sorunlardan biri iş alanında yaşadıkları tecrübesizlik ve çocuk bakımı ile ilgili karşılaştıkları zorluktur. İş alanında yaşadıkları tecrübesizliği aynı iş kolunda faaliyette bulunan diğer çalışanların tecrübelerinden yararlanarak çözdüklerini dile getirirken; çocuk bakımı ile ilgili sorunu ise aile yakınlarından destek alarak aşmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

6.4. Kadın Girişimcilerin Destekleyici Konumda Olan Yetkili Kuruluşlardan Ne İster?

Bu başlık altında KOSGEB desteği ile iş yeri kurmuş kadın girişimcilerin işleri ile ilgili devletten ve destek sağlayacak kişi ve kuruluşlardan beklentilerine (vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemlerin azaltılması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması, KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, yurtiçi yurtdışı etkinlik katılımlarının desteklenmesi, çocuk bakım desteğinin sağlanması. vs.) dair bulgulara değinilmektedir.

Tablo 4: Kadın Girişimcilerin Destek Verecek Kişi ve Kuruluşlardan Beklentileri

1. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının sağlanması.
2. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi.
3. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının sağlanması.
4. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, yurtiçi yurtdışı etkinlik katılımlarının desteklenmesi.
5. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, eğitim olanaklarının sağlanması.
6. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının sağlanması.
7. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının sağlanması, çocuk bakım desteği.
8. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, bürokratik işlemler konusunda

	kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, yurtiçi yurtdışı etkinlik katılımlarının desteklenmesi.
9. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının sağlanması.
10. Katılımcı	KOSGEB destek ödemelerinin zamanında yapılması, bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanması, kredi olanaklarının iyileştirilmesi, eğitim olanaklarının sağlanması, çocuk bakım desteği.

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin işleri ile ilgili devletten ve destek verecek kişi ve kuruluşlardan beklentileri incelendiğinde, katılımcıların tamamı KOSGEB'in destek ödemesini geç yapması nedeniyle ekonomik açıdan zorluk yaşadıklarını dile getirmiş ve KOSGEB desteğinin daha erken sağlanmasını talep etmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu bürokratik işlemler konusunda sorun yaşadıklarını ifade etmiş, iş yerine alınan makine, teçhizatın faturalandırma sonrası desteğin sağlanmasına ilişkin sorunun giderilmesini, KOSGEB'in destekte bulunacağı makine, demirbaş vs. çeşitliliğinin artırılması hususundaki bürokratik işlemler konusunda kolaylık sağlanmasını istemişlerdir. Katılımcıların tamamına yakını KOSGEB'in sağladığı kredi olanaklarını iyileştirilmesini, kredi sağlarken teminat istemek yerine iş yeri sahibinin sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda iş yerini ipotek altına almak gibi farklı alternatifler sunmasını talep etmişlerdir. Katılımcıların neredeyse tamamı çeşitli alanlarda eğitim olanaklarının sağlanmasını talep etmektedirler. Katılımcılar, kurdukları iş alanında teknoloji kullanımına ilişkin eğitim verilmesini, müşteri memnuniyeti sağlama, halkla ilişkiler, diksiyon, iş yeri kuruluş ve faaliyetinde gerekli prosedür işlemleri, iş yeri sahibi haklarının hukuki boyutları ve proje yazımına destek olacak içeriğe sahip eğitimler verilmesini talep etmektedirler. Katılımcıların büyük çoğunluğu vergi indirimlerinin getirilmesini talep etmektedir. Hukuki statüsü şahıs şirketi olan katılımcılar üç ayda bir ödedikleri stopaj vergisinde indirim uygulanması ya da kaldırılmasını istemektedirler. Katılımcıların küçük bir çoğunluğunun çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar küçük ve bakıma muhtaç oluşu dolayısıyla çocuk bakım desteği talep etmektedirler. Katılımcıların en az talepte buldukları husus ise kendi iş alanları ile ilgili yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilecek olan etkinliklere katılımın desteklenmesi talebidir.

6.5. Kadın Girişimcilerin İşleri İle İlgili Geleceğe Yönelik Planlarına Ait Bulgular

Bu başlık altında KOSGEB desteği ile iş yeri kurmuş kadın girişimcilerin kurdukları iş yerleri ile ilgili geleceğe yönelik planlarına (iş hacmini genişletmek, ürün ve hizmet çeşitliliğini arttırmak, mevcut bölge dışında başka bir il ya da bölgeye yatırım yapmak, şu anda bulunulan sektör dışında farklı bir sektöre yatırım yapmak vs.) değinilmektedir.

Tablo 5: Kadın Girişimcilerin Geleceğe Yönelik İstek ve Beklentileri

1. Katılımcı	Geleceğe yönelik planı olmadığını beyan etmiştir
2. Katılımcı	İş büyütmek, hizmet çeşitliliğini arttırmak, başka il ya da bölgeye yatırım yapmak.
3. Katılımcı	İş büyütmek, ürün ve hizmet çeşitliliğini arttırmak,.
4. Katılımcı	İş büyütmek, ürün çeşitliliğini arttırmak, başka il ya da bölgeye yatırım yapmak.
5. Katılımcı	İş büyütmek, ürün çeşitliliğini arttırmak, başka il ya da bölgeye yatırım yapmak.
6. Katılımcı	İş büyütmek, ürün çeşitliliğini arttırmak, başka il ya da bölgeye yatırım yapmak.
7. Katılımcı	İş büyütmek, ürün çeşitliliğini arttırmak, şu anda bulunduğum sektörden başka bir sektörde iş yapmak, başka il ya da bölgeye yatırım yapmak.
8. Katılımcı	İş büyütmek ve hizmet çeşitliliğini arttırmak.
9. Katılımcı	İş büyütmek, ürün çeşitliliğini arttırmak.
10. Katılımcı	İş büyütmek, ürün çeşitliliğini arttırmak.

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin, kurdukları iş yerleri ile ilgili gelecek planlarını içeren soruya, katılımcıların tamamına yakını işlerini büyütmeyi, ürün ve hizmet çeşitliliğini arttırmayı hedeflediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların yarısı aynı zamanda başka il ya da bölgeye yatırım yapmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcı 1'in diğer katılımcılardan farklı olarak *“Geleceğe ilişkin iş yerimle ilgili pek bir beklentim yok iş yerim beni maddi anlamda sıkıntıya düşürmeyecek şekilde idare etsin yeterli ancak ilerleyen zamanlarda gelirim ihtiyaçlarımın üzerinde bir artış gösterdiğinde elde ettiğim kazançla maddi durumu yetersiz olan öğrencilere burs sağlayarak eğitimlerine katkıda bulunmak istiyorum.”* İfadeleri iş yerinin geleceğine ilişkin görüşlerini içermektedir. Katılımcı 2, tabloda belirtilen gelecek planlarının yanı sıra yaptığı iş ile ilgili farklı hizmetler sunabilmek için eğitimler almayı ve aldığı eğitimi, iş alanında uygulamaya koyarak piyasada saygınlık ve güven kazanıp tüm kesime hitap etmeyi amaçladığını belirtmiştir. Katılımcı 4, tabloda belirtilen gelecek planlarının yanında yurtiçi ve yurtdışında el sanatları alanında düzenlenen etkinliklere katılmak istediğini Ülkesini ve kendisini tanıtmayı amaçladığını ifade etmiştir. Katılımcı 5, tabloda belirtilen gelecek planlarının yanı sıra *“ 8 aydır faaliyet gösteren bir iş yerim var ve gelir gider dengesini yeni yeni oturtmaya başlıyorum gelir gider dengemi sağlayıp borçlarımı kapattığımda iş yerimden elde ettiğim kazançla imkanlarım el verdiği ölçüde haftanın bir günü ücret talep etmeden engelli bireylere hizmet vermek istiyorum”* ifadelerinde bulunmuştur. Katılımcı 6 ise ürün çeşitliliğini arttırıp, işini büyüttükten sonra işsiz bireylere iş imkanı sunmayı, istihdam yaratmayı ve işsizliğin azalmasına katkıda bulunmayı hedeflediğini belirtmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kadın girişimciler, çalışan sayısında meydana gelecek artışta, işsizliğin azalmasında, küresel ölçekte faaliyetine devam eden işletmelerin kurulmasında dolayısıyla ekonominin canlandırılmasında sağlayacakları ciddi katkılar sebebiyle önem arz etmektedir (Soysal, 2010b: 73). Teknolojik, endüstriyel ve sosyal alanda meydana gelen gelişmeler, günümüz koşullarında iş dünyasında yer alan kadın sayısını arttırmakla beraber bilgiye erişimi kolaylaştırmış ve eğitilmiş kadın oranını yükseltmiştir. Böylelikle iş yaşamının birçok alanında kadınlar yer alamaya başlamıştır. Yaşanan bu gelişim ve değişimlerle zaman içinde kadınlar kariyer sahibi olmak belli bir saygınlık ve statüye sahip olmak adına girişimciliğe yönelmeye başlamışlardır. Bu yöneliş ile birlikte kadınların yaşadığı sorunlar da daha fazla gündeme gelmeye başladı. Kadın girişimcilerin faaliyetleri esnasında sık karşılaştıkları sorunlar arasında, finansal sermaye yetersizliği, geleneksel yapıya sahip toplumun neden olduğu baskı, cinsiyet odaklı ayrımcılık, cam tavan engeli, bürokrasinin neden olduğu engeller, düşük eğitim seviyesi nedeniyle karşılaşılan sorunlar, kısıtlı zaman olgusundan kaynaklanan zorluklar, çevresinde örnek alabileceği bir rol modelin bulunmayışından kaynaklanan sıkıntılar ve basmakalıp hükümler yer almaktadır. Söz konusu sorunların çözümüne katkıda bulunan, kadın girişimciliği teşvik eden ve destekleyen kurum ve kuruluşlar arasında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye Kadın Girişimciler Derneği, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Kadın ve Demokrasi Derneği, Kadın Emegi ve İstihdamı Girişimi bulunmaktadır.

Bu çalışmada Düzce ilinde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin yaşadıkları sorunlar, girişimcilik anlamındaki güdülerini, girişimci olmanın kendilerine kazandırdıkları ve kadın girişimcilerin istek ve beklentileri incelenmiştir. Ekonomik özgürlük, bağımsız çalışma isteği ve aile ihtiyaçlarını karşılama güdüsü ile girişimci oldukları görülen girişimci kadınların yaşadığı temel sorun sermaye teminidir. Bunun dışında ise, nitelikli eleman temin edememe, kira fiyatlarından dolayı uygun iş yeri bulamama gibi sorunları da beraberinde getirdiği görüşündedirler. İş yerlerini kurduklarında ve faaliyet esnasında bürokratik işlemler konusunda zorluk yaşadıklarını da ifade etmişlerdir. Kadın girişimcilerin, kuruluş ya da faaliyetleri esnasında devletten ve destek sağlayacak kişi ve kuruluşlardan vergi indirimlerinin getirilmesi, bürokratik işlemlerin esnetilmesi ve kredi olanaklarının iyileştirilmesi ile ilgili talepte bulduklarına ilişkin bulgular elde edilmiştir. Katılımcıların tamamına yakını kurdukları iş alanında teknoloji kullanımına ilişkin eğitim verilmesini, müşteri memnuniyeti sağlama, halkla ilişkiler, diksiyon, iş yeri kuruluş ve faaliyetinde gerekli prosedür işlemleri, iş yeri sahibi haklarının hukuki boyutları ve proje yazımına destek olacak içeriğe sahip eğitimler verilmesini talep etmektedirler. Bunun yanı sıra katılımcılar KOSGEB'in sunduğu eğitim hizmetinin yeterli olmadığını söz konusu eğitimlerin kısıtlı zaman diliminde verildiğinden ve proje yazarken yetersiz eğitim nedeniyle zorluk yaşadıklarından söz etmişlerdir.

Girişimcilik, kadın girişimcilerin, hayalini kurdukları, bağımsız şekilde sevdikleri işi yapmanın kendilerine sağladığı ekonomik özgürlük neticesinde toplumda belli bir statüye sahip olmayı ve itibar görmeyi kendilerine duydukları güveni pekiştirmesini sağlamıştır. Bununla beraber sosyal ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunmakla beraber aile bireylerine iyi bir gelecek sunabileceklerine olan inançlarını arttırmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu girişimcilik faaliyetlerine ilişkin gelecek planlarında ürün ve hizmet çeşitliliğini arttırarak işi büyütmeyi hedeflediklerini, iş kolunu değiştirmek istemediklerini ve başka il ya da bölgeye yatırım fikrine sıcak bakmadıklarını vurgulamışlardır.

Çalışma kapsamında dile getirilebilecek olan önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür, Kadın girişimcilerin bürokratik işlemler konusunda yaşadıkları sıkıntılara kendi başlarına çözüm bulmak yerine destek sağlayan kurum ya da kuruluşla paylaşarak ortak çözümler dahilinde sağlıklı hareket etmelidirler. Kadın girişimcilere iş kurma ve faaliyetleri esnasında destek sağlamaya çalışan KOSGEB, destek ödemelerini zamanında sağlamalıdır. Böylelikle girişimciler işlerini borçlanarak kurmak yerine sağlanan destekle kurmuş olacaktır. KOSGEB, girişimcilere sunduğu eğitim süresini uzatmalı ve eğitim dahilinde girişimcilere verdiği bilgi yelpazesini girişimci talepleri doğrultusunda genişletmelidir.

KAYNAKÇA

- Arıkan, S. (2004). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, (2. Basım). Ankara: Siyasal Basın Yayın Dağıtım.
- Coughlin, J.H. ve Thomas, A.R. (2002). *The Rise Of Woman Entrepreneurs: People, Processes and Global Trends*, (1. Basım). ABD: Greenwood Publishing Group Library of Congress Cataloging-in-Publication Data.
- Çelebi, N. (1997). *Turizm Sektöründeki Küçük İşyeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler*, Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- Demir, N. (2015). Türkiye’de Girişimcilik ve Kadın. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, (315), 14-19.
- Goyal, M. ve Parkash J. (2011). Women Entrepreneurship in India-Problems and Prospects, ZENITH, *International Journal of Multidisciplinary Research*, 5(1), 195-207.
- Güney, S. (2008). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, (3. Basım). Ankara: Siyasal Basın Yayın Dağıtım.
- Gürol, M.A.(2000). *Türkiye’de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunlar, Beklentiler ve Öneriler*, (1.Basım). Ankara: Atılım Üniversitesi Yayını.
- <http://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/6057/kadin-girisimciligi-women-entrepreneurship>
- <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24643>
- Kayalar, M. ve Ömürbek, N. (2007). Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 185-200.
- Müftüoğlu M.T. ve Durukan T., (2004). *Girişimcilik ve Kobi’ler*. (1. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sallan Gül, S. ve Altındal, Y. (2016). Türkiye’de Kadın Girişimciliğinin Serüveni: Başarı Mümkün mü?. *Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(4), 1361-1377.
- Soysal, A. (2010b). Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 5(1), 71-95.
- Tamer, G.(2013). Dünyaya Kıyasla Türkiye’de Kadın Girişimciliği, *International Conference On Eurasian Economies*, Beykent Üniversitesi, Rusya, 17-18 Eylül.
- Tekin, M.(2005a). *Girişimcilik*, Konya: Günay Ofset Matbaacılık.
- Uluköy, M. ve Demireli, C. (2014). Cinsiyetin Girişimcilik Özellikleri Üzerine Etkisi: Erkek Girişimcilik ve Kadın Girişimciliğin Karşılaştırmalı Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (22), 47-55.
- Yağcı, F. ve Bener, Ö. (2005). Girişimci Kadınların Demografik ve Genel Karakteristikleri ile Kadınları Girişimciliğe Motive Eden Faktörler. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 85-100.